

Nacka tingsrätt

Mark- och miljödomstolen

BEMÖTANDE

Mål M 4617-13, överklagad dispens enligt artskyddsförordningen för åtgärder i samband med anläggande av slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark, Östhammars kommun

A. Inledning

Mark- och miljödomstolens underrättelse den 10 maj 2022 (aktbilaga 83) återopas.

Svensk Kärnbränslehantering AB ("SKB") bemöter i det följande yttranden från Länsstyrelsen i Uppsala län (aktbilaga 82) samt Naturskyddsföreningen, Jordens Vänner och Miljöorganisationernas Kärnavfallsgranskning ("**Föreningarna**") (aktbilaga 78).

SKB vidhåller yrkandena enligt aktbilaga 73, närmare bestämt i första hand att domstolen upptar frågan om artskyddsdispens för fångst och flytt av gölgrödor och större vattensalamander samt dessas rom och yngel enligt punkt f) i länsstyrelsens beslut till särskilt avgörande och att domstolen avslår Föreningarnas överklaganden såvitt avser punkt f), samt i andra hand, för det fall domstolen inte tar upp punkt f) till särskilt avgörande, att domstolen upphäver sitt tidigare förordnande om inhibition såvitt avser punkt f) i länsstyrelsens beslut.

Länsstyrelsen tillstyrker SKB:s yrkande att domstolen upptar frågan om artskyddsdispens för fångst och flytt av gölgrödor och större vattensalamander samt dessas rom och yngel enligt punkt f) i länsstyrelsens beslut till särskilt avgörande. SKB uppfattar att länsstyrelsen tillstyrker SKB:s talan enligt aktbilaga 73.

Föreningarna avstyrker SKB:s begäran om deldom och anför att domstolens tidigare meddelade förordnande om inhibition inte ska upphävas.

Nedan bemöter SKB vad som anförts av länsstyrelsen respektive av Föreningarna.

B. Bemötande av inkomna yttranden

B.1 Prövning av särskild dispensfråga genom deldom

Länsstyrelsen har bedömt att det inte föreligger hinder för att ta upp frågan om artskyddsdispens för fångst och flytt av gölgrodor och större vattensalamander samt dessas rom och yngel enligt punkt f) i länsstyrelsens beslut (dnr 522-4440-11) till särskilt avgörande genom deldom. Övriga frågor vad gäller artskydd bör emellertid prövas samordnat med KBS-3-målet.

Föreningarna har anfört att det återstår prövningar för KBS 3-målet i flera instanser samt att de senare årens rättsutveckling har medfört en förändrad syn på kompensationsåtgärder och dispensplikt, varför betydande kompletterande arbete kan återstå. Vidare har anförts att en tömning av de ursprungliga livsmiljöerna på de två arterna kan orsaka onödiga risker och skador om tillstånd att bygga ett kärnbränsleförvar på platsen inte medges.

SKB anför följande. Regeringen har funnit att verksamheten vid Kärnbränsleförvaret är tillåtlig enligt miljöbalken. Syftet med att påbörja vissa åtgärder snarast möjligt är att minimera den totala påverkan som uppförandet av Kärnbränsleförvaret har på de två arterna gölgroda och större vattensalamander (härefter även samlat benämnda groddjur). Såsom tidigare redovisats i målet är det ekologiskt fördelaktigt att genomföra flytt under våren och under flera på varandra följande år. SKB planerar att påbörja flytt under våren 2023, och det är således angeläget att deldom meddelas så snart som möjligt. Huruvida det finns behov av att komplettera prövningsunderlaget i KBS 3-målet med ytterligare underlag om påverkan på skyddade arter och skyddsåtgärder är en annan fråga som kommer att hanteras i den fortsatta handläggningen av det målet.

B.2 Villkor hänförliga till den meddelade dispensen

Länsstyrelsen har anfört att skadeförebyggande åtgärder för fridlysta arter ska vidtas så långt det är möjligt innan anläggandet av slutförvaret påbörjas, att sådana åtgärder behöver kombineras med uppföljning av populationerna och området ekologiska funktion, samt att åtgärder ska vidtas om arternas bevarandestatus riskerar att försämrats. Åtgärder ska också vidtas för att främja att groddjur själva flyttar till andra reproduktionsområden. Länsstyrelsen har anfört att det är viktigt att villkor om detta föreskrivs.

Föreningarna har anfört att ur biologisk synpunkt vore säkrare att låta gölgrodor och större vattensalamandrar på egen hand vandra in i de nyskapade miljöerna än att vidta aktiva flyttningsåtgärder.

SKB anför följande. Såsom tidigare redovisats har gölgrödor och större vattensalamandrar naturligt vandrat in i de anlagda gölarna. Eftersom det inte finns någon naturlig pådrivande faktor som gör att de groddjur som finns i gölen som ska fyllas igen på egen hand skulle lämna denna göl är det ur biologisk synpunkt bättre ur ett individperspektiv att aktiva flyttningsåtgärder vidtas. Det staket som avses användas kommer att utformas så att det möjliggör för djuren att lämna gölen självmant. SKB vill även erinra om att syftet med de skadeförebyggande åtgärder som SKB avser att vidta är att begränsa påverkan på gölgrödor och större vattensalamandrar på *individnivå* eftersom åtgärderna saknar direkt betydelse på populationsnivå. Det finns en naturlig variation i antalet registrerade individer i området mellan olika år, men om resp. population skulle minska i stor utsträckning efter en genomförd flytt kommer orsakerna till detta skyndsamt att utredas.

Vad gäller frågor om eventuella effekter hänförligt till eventuell överetablering efter en flytt vill SKB framhålla att kravet på etablering av nya gölar redan har uppfyllts av SKB (jfr villkor 2-4) och att de tillkomna miljöerna ersätter de som försvinner när göl med förekomst av gölgröda läggs igen. Därtill saknas studier där överetablering av groddjur har studerats, varför det är oklart om en sådan situation ens kan uppstå.

Vad gäller länsstyrelsens önskemål om villkor vill SKB framhålla att den meddelade dispensen redan är förenad med ett antal villkor, bl.a. att *i*) anlägga nya dammar (villkor 2-4), *ii*) utföra särskilda skötselåtgärder i våtmarker (villkor 5), *iii*) fortlöpande följa upp populationerna samt årligen inrapportera resultat av inventeringar och uppföljningar till länsstyrelsen under den tidsperiod då åtgärderna utförs (villkor 6) samt *iv*) vidta åtgärder vid negativ påverkan som inte har förutsetts (villkor 8). Mot denna bakgrund är det klarlagt att åtgärderna avseende fångst och flytt av groddjur m.m. kommer att följas upp av SKB samt att tillsynsmyndigheten fortlöpande kommer att hållas informerad inför och vid genomförande av åtgärderna. SKB föreslår att ett kommande avgörande avseende punkt f) förenas med en skyldighet för SKB att följa de villkor som föreskrivits i det överklagade dispensbeslutet. Skäl för ytterligare villkorsreglering saknas.

Stockholm, Göteborg resp. Malmö den 24 maj 2022

Svensk Kärnbränslehantering AB, genom

Per Molander
(enligt fullmakt)

Caroline Perlström
(enligt fullmakt)

Martin Johansson
(enligt fullmakt)